

راهبردهای تدریس به دانش آموزان دچار آسیب های هوشی

● مترجمان: قریه‌اف فتاحی، نژاد و حسین شیرینی

محیطی برای کاهش سطح جلوگیری از تأخیر رشدی زافراهم می‌آورند. همچنین برای برخی از کودکان، تعامل تأثیرهای مثبت بر وضعیت جسمی زیستی و متغیرهای محیطی، به آسیب دیدگی هوشی یا تأخیر رشدی جدی منجر می‌شود. این متغیرهای جسمی، زیستی و محیطی را که در آسیب دیدگی هوشی مؤثر هستند، در اصطلاح «عوامل خطر ساز» برای رشد نامگذاری می‌کنند. موضوع اصلی این مقاله تحقیق برای مشخص کردن و کمک برای مهار (مداخله، تخفیف و پیشگیری) عوامل خطر ساز و پیامدهای آسیب دیدگی هوشی است.

معنای آسیب دیدگی هوشی، عملکرد عمومی هوش است که به نحو معنی داری پایین تر از سطح متوسط بوده و با نقایصی در رفتار سازشی همراه است. این نوع اختلال در طول دوره رشد ظاهر می‌شود و به طور معکوس بر عملکرد تحصیلی دانش آموز تأثیر می‌گذارد.

بر اساس تعریف فوق، پیش از طبقه بندی کودک به عنوان کم توان ذهنی سه ملاک زیر باید به اثبات رسیده باشد:

۱- توانایی هوشی کمتر از

اکثر دانش آموزانی را که به عنوان آسیب دیده هوشی قلمداد می‌شوند، نمی‌توان به راحتی با کودکان با استعداد مشخص توصیف نمود. اما در اغلب موارد مشخصات هوشی آنان معلوم می‌باشد. گذشته از این نمی‌توان پیش‌بینی از دانش آموزان را تا زمانی که وارد دوران پیش دبستانی و اولین سال های دبستان نشده‌اند به عنوان کم توان ذهنی تشخیص داد. شناسایی به موقع شاخص های مربوط به ویژگی های ویژه ساز آسیب دیدگی هوشی کودکان، امکان اقدام های

متوسط (بهره هوشی ۷۰ یا پایین تر)

۲- مشکلات موجود در عملکرد سازشی

۳- شروع قبل از سن ۱۸ سالگی

بر مبنای دامنه بهره هوشی (IQ) این کودکان به ۴ گروه

تقسیم می شوند:

۱- دانش آموزانی که دچار اختلال خفیف هوشی اند، دامنه هوشی ۷۰-۵۱ داشته و در بسیاری از موارد کاملاً مشابه با آن دسته از همسالان خود هستند که دارای اختلال هوشی نمی باشند.

۲- دانش آموزانی که اختلال های متوسطی دارند و دامنه هوشی آنان بین ۵۰-۳۶ بوده و به طور کاملاً آشکاری تأخیر در رشد دارند این دانش آموزان قادر به یادگیری برای مراقبت و برآوردن نیازهای شخصی خود بوده و می توانند تکلیف های شغلی و حرفه ای را با کمک دست هایشان به انجام برسانند.

۳- آن دسته از دانش آموزانی که بشدت دارای اختلال هستند، بهره هوشی با دامنه ۳۵-۲۱ داشته و برای برآوردن نیازهای ابتدایی شان بیشتر وابسته و متکی به اطرافیان خود هستند. دسته مذکور قادر به یادگیری مراقبت های شخصی خود بوده و معمولاً در شرایط نظارتی ویژه ای می توانند تا اندازه ای از خود حمایت و مواظبت لازم را به عمل آورند.

۴- گروه آخری که دچار اختلال عمیق هوشی می باشند، دامنه هوشی زیر ۲۰ داشته و برای مراقبت و محافظت خود تا حد بسیار زیادی وابسته به اطرافیان هستند.

راهبردهای کلی

توجه او را به دانش آموزانی که معلولیتی همانند او دارند و در تحصیل موفق بوده اند به عنوان الگو جلب کنید و خاطر نشان کنید که این افراد با ترکیب تلاش و بهره گیری از کمک اطرافیان به هنگام نیاز، چقدر پیشرفت کرده اند.

بهترین آمادگی برای کسب تجربه در محیط یادگیری زمانی حاصل می شود که همه دانش آموزان دارای زمینه ها و توانایی های متفاوت با همدیگر در یادگیری شرکت جسته و فرایند اجتماعی شدن را در محیط کلاسی و سایر محیط های مدرسه ای تجربه نمایند. در چنین شرایطی وقتی تمامی آنها فرصت به دست آوردن و دریافت راهنمایی های طرح شده برای رشد را پیدا می کنند، همگی قادر به افزودن بر سهم موفقیت های خود در زندگی چه در داخل مدرسه و چه در داخل اجتماع خواهند شد.

برای حصول دستاوردها و پیشرفت های دانش آموزان در دوره درمان بایستی روش های جدید و به روز به کار گرفته

شود.

هرگز بهره هوشی و یا سایر نمره های امتحان های استاندارد شده را منحصرأ ملاک و مبنای سنجش توانایی های یک دانش آموز قرار ندهید. (به ویژه در بحث مربوط به تعریف محدودیت های بهره هوشی)

ضروری است دانش آموزی که دارای نوعی اختلال است در محیط یادگیری مناسب با سن و پیشرفت او و در میان همسالانی قرار گیرد که دچار اختلال نیستند.

بعد از گذشت مدتی از قرار گرفتن دانش آموز دارای اختلال هوشی در محیط یادگیری، معلم به عنوان مشاهده گر می بایست رفتاری را که از «هنجار» انحراف پیدا کرد ثبت کرده و در صورت لزوم نسبت به ارجاع فرد برای مشاوره و یا سایر اقدام های روان شناختی که شامل دارو درمانی است، اقدام کند.

توافق نامه ای به شکل آزمایشی برای دانش آموز تهیه کنید تا مواقعی که دانش آموز به کمک و یاری شما نیاز دارد به شما عرضه کند.

زمانی که به نظر آمد دانش آموز به کمک شما نیاز دارد به وی پیشنهاد کمک کنید و در صورت دریافت جواب «خیر، متشکرم»، مؤدبانه آن را بپذیرید.

هم کلاسی ها را برای پذیرش دانش آموزی که دچار اختلال هوشی است، مورد تشویق قرار دهید.

همواره از این نکته آگاه باشید داروهایی که توسط این

عکس از علمی سهرابی

شخص مورد استفاده قرار می گیرد روی عملکرد و سرعت وی در امر یادگیری تأثیر گذار خواهند بود.

این نکته را به خاطر داشته باشید که برای فهم کامل توان آموزشی و اجتماعی، می بایست انتظارها و توقع های سطح بالا ولی در عین حال واقع گرایانه داشت.

تعامل های شخصی با دانش آموزان آسیب دیده هوشی

مثل هر دانش آموز دیگری، با دانش آموز دچار اختلال به طور مستقیم صحبت کنید.

او را در ارتباط با سایر بچه ها درگیر سازید؛ هر جا که امکان داشته باشد معلم باید یک حلقه ارتباطی مابین او و کودکان سالم ایجاد کند. نایستی این تصور ایجاد شود که معلم فقط با فرد دچار اختلال در ارتباط است.

الگو دهی برای دیگران: معلم باید از این نکته به خوبی آگاه باشد که تعامل او در برخورد با فرد دچار اختلال به عنوان الگویی در کنش های متقابل با چنین افرادی به کار گرفته خواهد شد. این موضوع به ویژه وقتی اهمیت پیدا می کند که بخواهیم به افراد در حیطه هایی مانند برقراری ارتباط با دانش آموزی که دچار نوعی اختلال است و در مورد رفتاری که مناسب فعالیت های آموزشی و یادگیری علمی نیست، یاری برسانیم.

پس کشیدن: اغلب اوقات تعامل ها بدون حضور و درگیر شدن معلم اتفاق می افتد. در حقیقت برخی مواقع حضور یک نفر بزرگسال می تواند مانعی بر سر راه کنش های متقابل پنداشته شود، از این رو به نظر لازم است که با عقب کشیدن خود اجازه دهیم تا همه چیز بر اساس روال عادی خود پیش برود.

تعامل هایی در زمینه فعالیت های مدرسه: مشاهده تعامل دانش آموز با سایرین در محیط های یادگیری بسیار مهم است، به عنوان نمونه، طرح این سؤال که «چه نوع تعاملی، در چه

عکس از فاطمه وزیری

موقعی اتفاق می افتد؟» برخی از فعالیت ها در امر گردآوری و کار کردن دانش آموزان در کنار یکدیگر نسبت به سایر فعالیت ها مؤثرتر نشان می دهند. معلم باید به امر تشویق و فراهم کردن فرصت های تعاملی توجه کافی داشته باشد، حتی اگر معنای این توجه تجدید نظر در اجرای آن دسته از طرح ها مهارت های آموزشی است که اجازه بازی و کنش های متقابل خود انگیزه را می دهند. به خاطر داشته باشید که تعامل ها لزوماً کلامی نیستند. با همدیگر هلهله کردن، در کنار هم نشستن و تماشای یک مسابقه و یا انجام دادن فعالیتی و یا کار کردن در یک زمینه تیمی یا آزمایشگاهی برای درست کردن چیزی، همه و همه می توانند مثال هایی از تعامل های کلامی و یا غیر کلامی باشند.

راهبردهای یادگیری مانند فن یادگیری: روش های خوبی را در مسیر دسترسی به اطلاعات مهیا می سازند. این راهبردها می توانند به عنوان یک مؤلفه اساسی در امر یادگیری به حساب آمده و برای دانش آموزان دچار معلولیت به کار گرفته شوند. یک یادیار به یک کلمه، جمله، تصویر، وسیله و یا تکنیکی گفته می شود که برای بهبود یا تقویت حافظه به کار برده می شود.

چگونگی آرایه معلم

مقادیر زیادی از مواد عینی را به کار ببرید تا بتوانید:

۱- با گام های کوچک و متوالی پیش بروید و هر کدام را به طور مکرر مرور کنید.

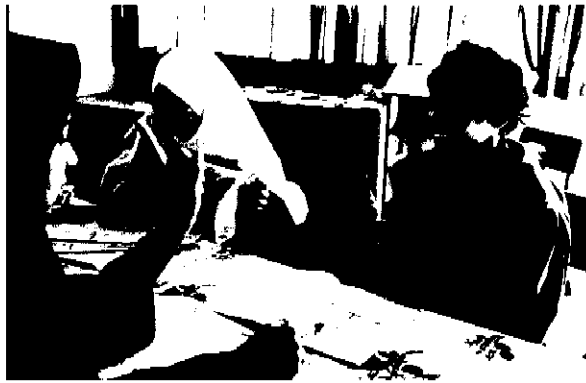
۲- بازخوردهای سریع و مداوم فراهم آورید.

بر روی موفقیت های دانش آموزان دچار آسیب دیدگی های هوشی تأکید کنید.

باید توافق هایی مثل دقیق گوش دادن، احترام متقابل، حق گذراندن دوره آموزشی و سپاسگزاری از یکدیگر به اجرا در آید.

آزمایشگاه

بسته به درجه اختلال، موقعیت هایی برای تمرین مهارت

عکس از بینا منتظر

موقعیت سخت (امتحان)

در طول برگزاری امتحانات، دانش آموزان را به آرامش دعوت کرده و از آنها بخواهید روش های کاهش دادن اضطراب و تنش را به کار گیرند. برای امتحانات و پاسخگویی به سؤال ها وقت بیشتری اختصاص بدهید.

ها در هر دو محیط بهنجار و آزمایشگاهی یا تصنعی پدید آورید.

تمرین ها و فعالیت های جایگزینی را در نظر بگیرید که در عین اینکه دارای هدف های یادگیری مشابه یا یکسانی باقیه هستند، می توانند با دشواری کمتری برای دانش آموز مورد استفاده قرار گیرند.

امکاناتی برای وی فراهم آورید تا بتواند مهارت های زمینه ای را در محیط های طبیعی به کار گیرد.

تجربه های میدانی

بسته به درجه اختلال، فرصت به کارگیری مهارت ها را در هر دو محیط به او بدهید.

فعالیت ها و تمرین های جایگزینی را در نظر بگیرید که می توانند با وجود دارا بودن هدف های یادگیری مشابه یا یکسان، با دشواری کمتری برای دانش آموز مورد استفاده قرار گیرند.

تحقیق

در سطح مناسب ارتباطی، مراحل یک فعالیت تحقیقی را با خود دانش آموز مورد بحث و بررسی قرار دهید و در مورد مراحل که ممکن است به علت محدودیت های کارکردی مخصوص به دانش آموز و انطباق مشترک آنها برای او مشکل تر جلوه نماید، دقیق تر فکر کنید.

هر جا که مناسب است فرصت هایی برای تمرین مهارت ها در محیط بهنجار در مقابل محیط های طبیعی یا موقعیت های تصنعی پدید آورید.

منبع:

<http://www.as.wvu.edu/scidis/intel.html>

ژوئیه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مجله علمی علوم انسانی

